gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	472283
Raadsvergadering	:	**21-03-2023**
Onderwerp	:	**Gedragscodes bestuurlijke integriteit politieke ambtsdragers 2023**
Collegevergadering	:	21-02-2023
Portefeuillehouder	:	Burgemeester J.H.A. van Oostrum
Steller	:	Dekker, Sharon, Team HR tel. : 0659835588

Te nemen besluit

1. Vaststellen Gedragscodes bestuurlijke integriteit voor burgemeester en wethouders Berkelland 2023.
2. Vaststellen Gedragscodes bestuurlijke integriteit gemeenteraad Berkelland 2023.
3. De raad voorstellen de Gedragscode bestuurlijke integriteit voor gemeenteraad Berkelland 2023 ook van toepassing te laten zijn voor zover mogelijk voor commissieleden.
4. Vaststellen Uitvoeringsprotocol Integriteit Berkelland 2023.
5. De gedragscode integriteit gemeenteraadsleden die de raad op 14 juni 2016 heeft vastgesteld in te trekken.
6. De gedragscode integriteit burgemeester en wethouders die de raad op 14 juni 2016 heeft vastgesteld in te trekken.
7. Het Stappenplan onderzoek en registratie integriteitsschendingen politieke ambtsdragers die de raad op 14 juni 2016 heeft vastgesteld in te trekken.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Op grond van de artikelen 15, derde lid, 41c en 69, tweede lid van de Gemeentewet moet de raad een gedragscode vaststellen voor de raad, het college en de burgemeester. De huidige gedragscode over integriteit dateert van 2016. Normen en regels op het gebied van integriteit zijn in de afgelopen jaren veranderd.
In 2022 hebben er integriteitsbijeenkomsten voor raads- en commissieleden, burgemeester en wethouders plaatsgevonden onder leiding van bureau Integriteit.nl. In de bijeenkomsten is gekeken naar beelden over integriteit en gedragsnormen en is de noodzaak onderschreven van een gedragscode. Er is geconstateerd dat de huidige gedragscodes te algemeen en scherper en helderder geformuleerd kunnen worden.
Daarom zijn de gedragscodes tegen het licht gehouden en aangepast. Wij hebben hierbij gebruik van gemaakt van de Handreiking Integriteit van politieke ambtsdragers bij gemeenten. De handreiking is een gezamenlijke uitgave van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen. Wij hebben die modelcode grotendeels overgenomen en aangescherpt.
Deze gedragscodes staan niet op zichzelf, maar vormen een onderdeel van de activiteiten om de alertheid voor integriteit verder te vergroten en een helpende hand te bieden om kwesties op dit gebied bespreekbaar te maken en/of te voorkomen.

Argumentatie

1.1. De gedragscodes zijn wettelijk verplicht.
Op grond van de artikelen 15, derde lid, 41c en 69, tweede lid van de Gemeentewet moet de raad een gedragscode vaststellen voor de raad, het college en de burgemeester.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

1.2 In de huidige gedragscodes ontbreken bijvoorbeeld normen hoe om te gaan met (vertrouwelijke) informatie en hoe onderling met elkaar om te gaan.
Op vier plekken zijn de codes strenger dan de wet, de huidige gedragscodes en de model gedragscode van de VNG:

- deze codes verplicht raadsleden ertoe niet alleen belangenverstrengeling en corruptie te voorkomen, maar ook de schijn daarvan tegen te gaan waar dat kan;
- deze code draagt raadsleden op hun financiële belangen bekend te maken;
- deze code hanteert een 'nee, tenzij'-beleid voor het aannemen van geschenken;
- deze code onderstreept het belang van onderlinge omgangsvormen, mede met het oog op de kwaliteit van en het vertrouwen in het lokaal bestuur.

1.3 De gedragscodes zijn toegespitst op de Berkellandse situatie.
De praktijkvoorbeelden die in de bijlage zijn toegevoegd zijn besproken tijdens de integriteitsbijeenkomsten en daarmee herkenbaar.
1.4 Deze codes zijn al in lijn gebracht met de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur.
Deze wet is op 1 januari 2023 in werking getreden, behalve het deel dat over de geheimhouding gaat. Dat deel treedt op 1 april 2023 inwerking.
De wet heeft de volgende gevolgen voor gemeenteraad, burgemeester en wethouders:

- Nieuwe wethouders moeten een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) overleggen;
- De geheimhoudingsprocedure is op een aantal punten veranderd;
- Raadsleden, burgemeester en wethouders moeten nevenfuncties direct elektronisch openbaar maken;
- Onverenigbare functies en de stemonthouding zijn duidelijker geregeld;
- De Commissaris van de Koning heeft een prominentere positie bij integriteitskwesties in een gemeente.

2.1 Het protocol is bedoeld als routekaart voor politieke ambtsdragers die overwegen om een mogelijke integriteitsschending in het gemeentebestuur te bespreken en/of te melden.
De route kent een eenvoudige basisstructuur voor verschillende categorieën ambtsdragers. Voor alle politieke ambtsdragers is een vraagbaak/vertrouwenspersoon beschikbaar. Voor een raadslid is dat de griffier, voor een wethouder de gemeentesecretaris en voor de burgemeester de Commissaris van de Koning. Steeds is de vraag of de handeling al uitgevoerd is of niet. Als de handeling nog niet is uitgevoerd is het zaak de integriteitsschending te voorkomen. Zo nodig wordt de burgemeester ingeschakeld. Zijn advies is leidend.
De burgemeester is verantwoordelijk voor het beoordelen van meldingen en eventuele opdrachtverstrekking voor integriteitsonderzoek. Na een integriteitsonderzoek rapporteert de burgemeester over de bevindingen aan de gemeenteraad en presenteert daarbij een eigen oordeel over de ernst van de schending. De gemeenteraad velt het eindoordeel en kan een sanctie opleggen. Van een traject dat is afgerond kunnen in gezamenlijkheid lessen worden geleerd.

Kanttekeningen en risico's

1. Een protocol of gedragscode geeft de regels en de normen. De regels en normen moeten bij een ieder onder de aandacht komen en blijven. Het nadenken over de eigen integriteit gaat verder dan het beoordelen van individuele handelingen. Het vraagt ook dat politieke ambtsdragers zich bewust zijn dat zij altijd verbonden zijn met professionele en persoonlijke netwerken. En dat deze netwerken onbewust een invloed kunnen hebben op de keuzes en acties, die mogelijk tot een schending leiden.
2. Het rechtskarakter van de gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels. De gedragscode bevat in aanvulling op wettelijke regels gedragsnormen en regels over procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de naleving van de normen vergroten. Zij vormen een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies. Een gedragscode heeft niet de juridische status van een algemeen verbindend voorschrift waaruit rechten en plichten voortvloeien. Een gedragscode doet vooral een moreel appel op politieke ambtsdragers. Het niet naleven van de gedragscode heeft geen rechtsgevolgen. Er is sprake van zelfbinding. Dat maakt de gedragscode echter niet vrijblijvend. De bestuurders kunnen daarop worden aangesproken en zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus onderdeel worden van politiek debat en politieke gevolgen hebben.

Financiën
Er zijn geen financiële gevolgen.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking
N.v.t.

Communicatie
De gedragscodes worden op de gebruikelijke wijze bekendgemaakt.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het betreft de uitvoering van de Gemeentewet.

Planning en evaluatie
1. Om het onderwerp integriteit goed te verankeren in gedrag en organisatie (raad, college, ambtelijke organisatie) is het zaak er permanent zorg aan te besteden. Dat kan o.a. door er periodiek tijdens bijeenkomsten van de raad aandacht aan te besteden.
2. De burgemeester heeft een specifieke zorgplicht op grond van artikel 172, tweede lid van de Gemeentewet. Integriteit is overigens een gemeentebrede aangelegenheid en een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de raad, het college en de burgemeester.
3. De afspraken in de dit uitvoeringsprotocol alsmede de geldende gedragscodes bestuurlijke integriteit worden 1 keer in de vier jaar door het presidium met de griffier, de gemeentesecretaris, de wethouders en de burgemeester geëvalueerd, eventueel met behulp van deskundigen. Desgewenst worden de afspraken bijgesteld.
4. Daarnaast zal regelmatig in het presidium aandacht worden besteed aan integriteit in de breedste zin van het woord.

Alternatieven
N.v.t.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 21-03-2023

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21-02-2023;

b e s l u i t :

1. Vaststellen Gedragscodes bestuurlijke integriteit voor burgemeester en wethouders Berkelland 2023.
2. Vaststellen Gedragscodes bestuurlijke integriteit gemeenteraad Berkelland 2023.
3. De raad voorstellen de Gedragscode bestuurlijke integriteit voor gemeenteraad Berkelland 2023 ook van toepassing te laten zijn voor zover mogelijk voor commissieleden.
4. Vaststellen Uitvoeringsprotocol Integriteit Berkelland 2023.
5. De gedragscode integriteit gemeenteraadsleden die de raad op 14 juni 2016 heeft vastgesteld in te trekken.
6. De gedragscode integriteit burgemeester en wethouders die de raad op 14 juni 2016 heeft vastgesteld in te trekken.
7. Het Stappenplan onderzoek en registratie integriteitsschendingen politieke ambtsdragers die de raad op 14 juni 2016 heeft vastgesteld in te trekken.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 21-03-2023

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Gedragscodes bestuurlijke integriteit politieke ambtsdragers 2023

De Gemeentewet schrijft drie gedragscodes voor. Volgens de artikelen 15, derde lid, 41c en 69, tweede lid van de Gemeentewet moet de raad een gedragscode vaststellen voor de raad, het college en de burgemeester. In de praktijk en ook in de Handreiking integriteit van politieke ambtsdragers van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen bij gemeenten zijn het twee gedragscodes.